

Taide rakentamisessa

Tietoa ja toimialojen välistä yhteistyötä

Sini Saarimaa, tutkimusjohtaja, Rakennustietosäätiö RTS sr

Taidehankkeiden toteuttaminen osana rakennushanketta?

RT-kortisto on Rakennustieto Oy:n
julkaisema, laaja ja jatkuvasti päivittyvä
tietopalvelu rakennusallalle.

RT-kortti 103380 Taide rakennushankkeessa
on tuotettu rakentamisen alan ja taidekentän
toimijoiden tiiviissä yhteistyössä:

*Asmo Jaaksi, JKKM Arkkitehdit Oy
Niklas Lähteenmäki, Hämeenlinnan kaupunki
Mari Kemppinen, Taiteen edistämiskeskus
Maritta Koivisto, Rakennusteollisuus RT ry
Seija Tulonen, Vantaan kaupunki
Tiina Veräjänkorva, Suomen Kuvanveistäjäliitto
Petri Neuvonen, Rakennustietosäätiö RTS
Seppo Niiranen, Rakennustietosäätiö RTS*

*Lisäksi työryhmää on asiantuntijana avustanut Aura
Lehtonen, Suomen Taiteilijaseura.*

TAIDE RAKENNUSHANKKEESSA

Tässä ohjekortissa käsitellään taidehankkeiden toteuttamista osana rakennushanketta. Ohje sisältää perustiedot taiteen hankinta- ja rahoitustavoista sekä taiteen kytkeä rakentamisprosessiin hankesuunnittelusta teoksen luovutukseen ja ylläpitoon. Ohjeessa kuvataan osapuolien rooleja ja tehtäviä sekä annetaan tietoja taidehankkeiden suunnittelun ja toteutuksen käytännön vaatimuksista. Ohjeen tavoitteena on palvella kaikkia hankkeissa mukana olevia tahoja ja sitä voidaan soveltaa sekä talonrakennus- että infrarakennushankkeisiin.

Kuva 1. Höyhen, Pertti Kukkonen 2018. Lohjan sairaalan psykiatrian uudisrakennus.

SISÄLLYSLUETTELO

- 1 JOHDANTO
- 2 KÄSITTEITÄ
- 3 TAIDE TEOSTEN HANKINTA
- 4 TEOSTEN SUUNNITTELU JA RAKENTAMISPROSESSI
- 5 HANKKEEN OSAPUOLET
- 6 TEOSTYYPIT JA KOHTEET
- 7 TEOKSEN TOTEUTUS
- KIRJALLISUUS JA LINKIT

1 JOHDANTO

Aloite taiteen yhdistämisestä rakennushankkeeseen voi tulla tilaajilta, suunnittelijoilta, viranomaisilta, käyttäjiltä tai taiteilijoilta. Julkinen taide voi olla osa asuinalueita, liikennepäristöä, julkisia ulko- ja sisätiloja, toimiltoja ja asuinrakennuksia. Se voi olla yksittäinen teos tai useista teoksista koostuva kokonaisuus. Taidehankkeen liittäminen rakentamisprosessiin mahdollisimman varhaisessa vaiheessa luo parhaan lähtökohdan taiteen ja suunnittelun yhteen sovittamiselle korkeatasoisesti kokonaisuudeksi. Taidehankkeen suunnittelussa ja toteutuksessa on hyvä käyttää apuna julkisen taiteen asiantuntijaa.

RT 103380 TAIDE RAKENNUSHANKKEESSA

JOHDANTO

KÄSITTEITÄ

TAIDETEOSTEN HANKINTA

Viranomaisohjaus

Taideteoksen tilaaminen suoramankintana

Kilpailu, portfoliohaku ja rinnakkainen luonnostilaus

Taidehankkeen rahoitus

Sopimukset

Tekijänoikeus

Teoksen luovutus, ylläpito ja elinkaari

TEOSTEN SUUNNITTELU JA RAKENTAMISPROSESSI

	TALONRAKENNUSHANKE	TAIDEHANKE	INFRARAKENNUSHANKE
Aiuttava suunnittelu	Kaavasuunnittelu - kaavamääräyksissä ja tontinluovutus-ehdoissa huomioidaan taide Tarveselvitys Hankesuunnittelu - arkkitehdin valinta / kilpailu - kustannusarvio ja aikataulutus	Päätös taiteen käytöstä - esimerkiksi prosenttiperiaate - alueellinen taideohjelma Taidehankkeen koordinointi Päätös taiteen hankinnasta - taiteilijan valinta / kilpailu - kustannusarvio ja aikataulutus	Kaavasuunnittelu - taide mukana katu- ja puistoalueiden yleissuunnittelussa Ohjelmointi - kustannusarvio ja aikataulutus Suunnittelijan valinta / kilpailu
Suunnitteluvaihe	Rakennuksen suunnittelu Ehdotussuunnittelu - teoksen sijainnin määrittely Rakennuslupa Toteutussuunnittelu - teoksen sijoituspaikan suunnittelu ja toteutettavuuden varmistus	Taideteoksen suunnittelu Luonnossuunnittelu - teoksen ja sen sijainnin suunnittelu - yhteistyö suunnittelijoiden kanssa Toteutussuunnittelu - mitoitus- ja valaistussuunnitelmat - teoksen tekniset suunnitelmat	Kohteen suunnittelu katu/puisto/tie/silta-suunnitelma tai alueellinen yleissuunnitelma - teoksen sijainnin määrittely Toteutussuunnittelu - teoksen sijoituspaikan suunnittelu - teoksen toteutettavuuden varmistus - tarvittaessa rakentamis- tai toimenpideluvan hakeminen
Rakennusvaihe	Rakentaminen - teoksen sijoituspaikan rakentaminen - teoksen asentaminen - asennuspaikan viimeistely Rakennuksen luovutus - rakennuksen hallinta siirtyy tilaajalle	Taideteoksen valmistus - valmistus/valmistuksen valvonta - kuljetusten ja asennusten valvonta - huoltokirjan ja hoito-ohjeen laatiminen Taideteoksen luovutus - teoksen hallinta siirtyy tilaajalle - huoltokirjan ja hoito-ohjeiden luovutus	Rakentaminen - teoksen sijoituspaikan rakentaminen - teoksen asentaminen - asennuspaikan viimeistely Kohteen luovutus yleiseen käyttöön - kohteen hallinta siirtyy tilaajalle/omistajalle
Käyttövaihe	Rakennuksen ylläpito - ylläpitovastuu tilaajalla/omistajalla - suunnittelijavastuu suunnittelijalla/tuotevastuu urakoitsijalla	Taideteoksen ylläpito - ylläpitovastuu tilaajalla/omistajalla - suunnittelija-/tuotevastuu tilaajalla/omistajalla/taiteilijalla/toteuttajalla	Kohteen ylläpito - ylläpitovastuu tilaajalla/omistajalla - suunnittelijavastuu suunnittelijalla/tuotevastuu urakoitsijalla

Kuva: RT 103380 Taide rakennushankkeessa

RT 103380 TAIDE RAKENNUSHANKKEESSA

HANKKEEN OSAPUOLET

Tilaaja ja rakennuttaja

Suunnittelijat ja urakoitsijat

Pääsuunnittelija

Arkkitehti

Ympäristö- tai maisemasuunnittelija

Rakennesuunnittelija

LVI- ja sähkösuunnittelijoita

Liikenne-, katu- ja tiesuunnittelijat

Valaistussuunnittelija

Urakoitsija

Taiteilija

Julkisen taiteen asiantuntija

Omistaja

TEOSTYYPIT JA KOHTEET

Vaatimukset teoksille ja niiden sijoitukselle

TEOKSEN TOTEUTUS

Kustannusten muodostuminen

Työmaakäytännöt ja työturvallisuus

Vakuutukset

KIRJALLISUUS JA LINKIT

> RAKENNUSHANKE

Maankäyttö- ja rakennuslaki

Suomen rakentamismääräyskokoelma

Sähköalan lainsäädäntö

Rakennustöiden yleiset laatuvaatimukset

Kiinteistö- ja rakentamisan sopimusmallit

RT- ja Infra-ohjeet

> TAIDEHANKE

Esimerkkejä julkisesta taiteesta kaupungeissa

Julkisen taiteen neuvontapalvelut

MUITA TIETOLÄHTEITÄ

www.julkinentaide.fi

Prosenttiperiaatteen käsikirja

Sopimukset

Selvitykset

esim.

Kansalaisten käsityksiä taiteesta osana arkiympäristöä ja julkisia tiloja. Taiteen edistämiskeskus, 2022.

Julkisen taiteen teokset, palkkiot ja prosessit 2021. Yhteenvedo kyselytuloksista. Helsinki: Suomen Taiteilijaseura. 2022.

Kansalaisten käsityksiä taiteesta osana arkiympäristöä ja julkisia tiloja. Taiteen edistämiskeskus, 2021.

Julkinen taide aluerakentamisessa ja -kehittämisessä: Taloudellisen arvon tunnistaminen ja arviointimenetelmät. Myllyntaus & Karttunen 2020. Cuporen verkkojulkaisu 65. Kulttuuripolitiikan tutkimuskeskus Cupore, 2020.

Julkisen taiteen sanasto

Yhdistä taide ja rakentaminen

Löydä julkisen taiteen tekijä

taiderakentamisessa.fi

Taiteilija:

Rekisteröitymällä voit esitellä töitäsä sivustolla.

Taiteen tilaaja ja taidekonsultti:

Rekisteröitymällä voit luoda suosikkilistoja ja lähettää tarjouspyyntöjä taiteilijoille tai taidekonsulteille.

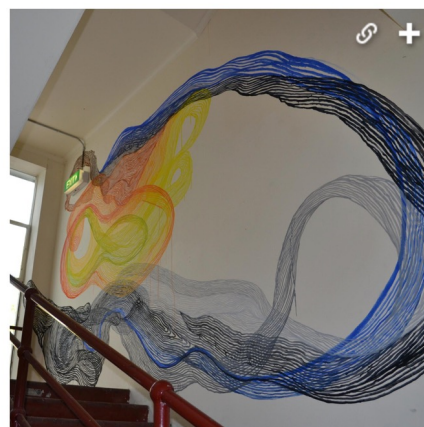
Sota ja Rakkaus 2018
Tiina Torkkeli

Hämeenlinna

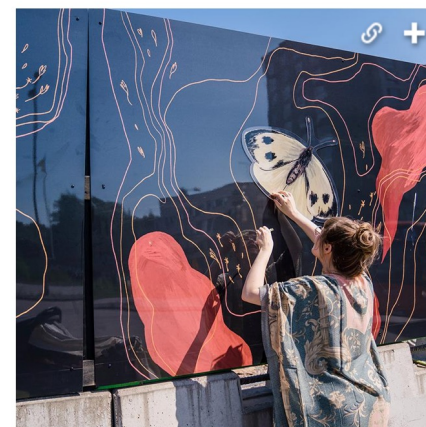
Olen osa tätä laulua
Kaarina Kaikkonen

Tampere-talo,
Tampere

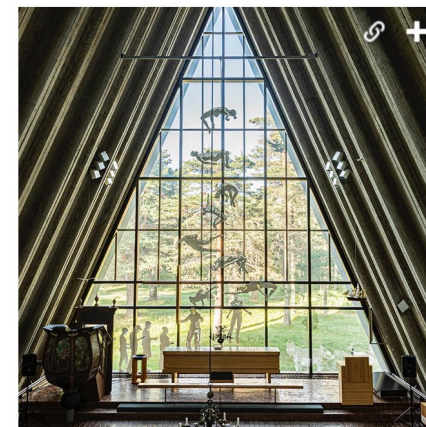
Wall-piece
Jaakko Rönkkö

Canberra,
Australia

Tuultenristin taideaita,
Tapiola, Espoo
Ilona Partanen

Tapiola,
Espoo

Viimeinen tuomio
Anni Arffman

Hailuoto

Taideteoksia voi hakea hakuehtojen (esim. toteutusvuosi, ympäristö, toteutusvuosi, teos, tekijä, paikkakunta) **tai vapaavalintaisten hakusanojen avulla.**

taiderakentamisessa.fi

Taiteilija:

Rekisteröitymällä voit esitellä töitäsä sivustolla.

Taiteen tilaaja ja taidekonsultti:

Rekisteröitymällä voit luoda suosikkilistoja ja lähettää tarjouspyyntöjä taiteilijoille tai taidekonsulteille.

Kiinteistö- ja rakentamisan ja taidekentän
välistä yhteistyötä edistetään aktiivisesti!

RAKENTAMINEN JA TAIDE -FOORUMI ON YHTEISTYÖVERKOSTO

RAKENTAMINEN JA TAIDE –FOORUMISSA

TAVATAAN

Foorumi kokoaa alojen toimijat säännöllisesti yhteen mahdollistaen jatkuvan keskustelun.

TOIMITAAN YHDESSÄ

Foorumi on pysyvä alusta rakentamisen ja taidealan toimijoille, jolta löydetään yhteistyökumppaneita.

IDEOIDAAN

Toiminnan kautta herätetään innostusta taiteesta ja sen mahdollisuuksista rakentamisessa.

JAETAAN TIETOA

Foorumilla jaetaan ja vahvistetaan hyviä käytäntöjä ja prosessiosaamista.

Taide rakentamisessa

Tietoa ja toimialojen välistä yhteistyötä

Sini Saarimaa, tutkimusjohtaja, Rakennustietosäätiö RTS sr